

УДК 17+13:[130.2: 316.7:304]+177 (091)

ORCID ID: [0000-0002-9014-6657](https://orcid.org/0000-0002-9014-6657)

Г.І. Боришполь

СУСПІЛЬНИЙ ІДЕАЛ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОЛІТТЯ – МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ МОДУС КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

Для культурфілософського осмислення феномену «суспільний ідеал соціокультурного простору» в дослідженні виділено принцип діалектичної єдності філософської дихотомії «сакральне – профанне», застосовано методики міждисциплінарного аналізу, принцип системного моделювання, а також використано феноменологічний, культурологічно-герменевтичний, аксіологічний, діяльнісний підходи, прийоми історико-мистецького аналізу, компаративістики. Встановлено, що соціокультурний простір постає загальним планом, який оприявлюється у антропологічних вимірах та контурами людської культурно-перетворювальної поведінки та взаємодії і є множинною сукупністю культурних моделей (ідеальних, матеріалізованих та матеріальних), а також проявів феноменів культури в існуючих модельованих культурних формах. Зазначено, що культурні феномени є якісними елементами смислових культурних процесів, які позначають змістоутворюючі складові структури соціокультурного простору, підтримують та впливають на його цілісність. Запропоновано культурологічний концепт «мультимодальний модус культури «суспільний ідеал соціокультурного простору» – іманентно-смисловий та конкретно-логічний за змістом (один з множини можливих), об'єктивований за допомогою модальних культурних форм, культурно опосередкований, перманентно-темпоральний стан та фактор цілісності соціокультурного простору». Продемонстровані деякі можливості системного аналізу культури дозволили розглянути впливи модусів культури на соціокультурний простір як зумовлене цілеспрямованою активністю дієвців культури формування нових її модусів шляхом перетворення вже існуючих. Вбачається доцільним продовжувати вивчення феномену суспільного ідеалу як мультимодального модусу соціокультурного простору України, оскільки це сприятиме розкриттю закономірностей розвитку та інструментів світопроектування життєдіяльності, збереженню цілісності суспільства, а також створенню стратегій та моделей культурної взаємодії як в Україні так і в аспекті української культурної дипломатії на міжнародному рівні.

Ключові слова: суспільний ідеал, соціокультурний простір, мультимодальність, модус культури, культурна модель, творення, міфодизайн, цілісність.

DOI 10.34079/2226-2830-2024-14-28-7-16

Постановка проблеми. Виходячи з позицій розуміння культури як основного предмету гуманітарного дискурсу та тлумачення культури як системи систем – сукупності змістоутворюючих складових людського буття зі складною ієрархією побудови, які є носіями колективної пам'яті та складними феноменами суспільно значимої творчої взаємодії, означимо окремі культурні феномени як її модуси (з лат. modus – міра, припис, правило), кожний з яких ймовірно розглядати як самостійну одиницю гуманітарного пізнання, де «модус культури є системою, яка містить інформацію про інші модуси культури – такі, що передують у часі даному модусу, і

такі, що з'являються пізніше від нього». (Балл, 2014). В основі дослідження лежить ідея показати, що суспільний ідеал як феномен культури є багаторівневою моделлю, модусом в системі культури, що описує і створює механізм культурного впливу на соціокультурний простір та процеси його творчої інтеграції – актуалізації, формування, перетворювання та світопроекування.

Актуальність статті. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю створення культурних моделей гармонізації та мотивації цілісного розвитку українського соціокультурного простору, формування суспільних цінностей, суспільної інтеграції та механізмів осмислення та трансформації соціокультурних практик.

Мета статті – культурфілософське осмислення феномену «суспільний ідеал соціокультурного простору» як мультимодального модусу культури, а також інтеграційної якості та одиниці модельного аналізу соціокультурного простору та введення його в поле культурологічного дискурсу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Гуманітарний дискурс містить значний науково цінний теоретико-методологічний потенціал в матеріалах переосмислення феноменів хронотопу культури і продовжує пошуки нових методологічних принципів та підходів. Одним із таких інструментів є культурна критика як загальна методологічне налаштування щодо актуальних проблематик культури та культурологічних дискусій. Культурна критика сягає традиції філософії Сократа, І. Канта, В. Дільтея, М. Горкгаймера як метод окреслення кордонів пізнання та обґрунтування раціональності культурологічних досліджень, «пояснюючи й відкриваючи з різних кутів зору широке поле проблемних питань, дещо позбавлена оціночного аспекту, а отже, вільна у винесенні вирішального вердикту у дослідженні, у тому числі й остаточному визначенні тих чи інших концептів». (Садовенко, 2012) В. Загороднюк, П. Копнін, Т. Лютий, М. Попович, С. Пролєєв, В. Шинкарук, О. Яценко та ін. представники Київської філософської школи в другій половині ХХ століття спільно розробили проблематику соціокультурних та антропологічних вимірів пізнання через світоглядний та логіко-гносеологічний підходи, змінили домінуючу українського філософського дискурсу на онтологію буття людини в світі, що є в рідкісній низці філософських поворотів ХХ століття. (В. Загороднюк, 2021) і спрямованості людини на морально-естетичне осягнення картини світу та суспільного ідеалу. В контексті міжнаукового гуманітарного дискурсу культурологічне «постнекласичне знання долучається до вивчення людини у просторі культури як універсальної реальності людського буття, де формуються ціннісноорієнтаційні, смисло-утворюючі засади, створюються умови для саморозвитку та самовизначення людини...здатної до творення, самопроекування та культуротворення». (Овчарук, 2021). Культурфілософські розвідки, спрямовані на осмислення процесів вироблення світобачення та ідеалів суспільства та особистості у вимірах соціокультурних феноменів, здійснили: Ю. Богуцький, В. Шейко (самовизначення людини в культурі, самоорганізація культури, взаємозалежності та співробітництва культур), В. Табачковський (світоглядні орієнтири людини), В. Андрущенко (становлення особистості та адаптація людини до соціальних ролей), О. Дзьобань, А. Кислий, Т. Розова, Л. Чорна (суспільний ідеал певної культурно-історичного періоду як структура свідомості суспільства та функція суспільного розвитку; когнітивний та соціокультурний аспекти). Значний науковий доробок О. Афоніної, С. Безклубенка, І. Бичко, В. Будзя, П. Герчанівської, Б. Головка, В. Горського, Т. Бріка, В. Волкова, І. Іванюк, Н. Кривди, С. Кримського, Я. Левчука, В. Личковаха, А. Лягуші, Р. Марутян, Л. Осадчої, М. Поповича, Л. Прокопович, С. Пролєєва, Ю. Сабадаш, С. Садовенко, В. Сіверса, О. Овчарук, М. Петрушкевич, З. Самчука, Н. Хамітова, В. Шамрая, Д. Шевчука та ін., які в різні роки кінця ХХ – першої чверті ХХІ століття досліджували

культурфілософський, антропологічний, етико-аксіологічний, етно-культурологічний, естетичний, комунікативний, соціологічний аспекти «людини культури». Це підготувало участь України в культурній дискусії на позиції лідера, спікера майбутніх міжнародних дискусій: «Як суспільства успадковують культуру та її ціннісно-смыслову парадигму», «Чому українці (не) «розділена нація», «Як зберегти єдність та культурну ідентичність суспільства», «В чому джерела стійкості та життєздатності народу». Тому осмислення проблематики візії національного ідеалу, усвідомлення приналежності людини до певної етнокультурної спільноти, процесу культурної самоідентифікації («самотакості», за В. Агеєвою) в особистісному та суспільно-політичному вимірах, що відтворюються в культурно-просвітницьких та мистецьких практиках, сприяють конституційному ладу в державі та цілісності соціокультурного простору, завжди в фокусі українського гуманітарного дискурсу. (Смолій, Ясь, 2019).

Проблемне поле української культурології початку ХХІ століття розкриває «зону перехрестя» культурологічного знання з іншими гуманітарними науками: філософією, історією, психологією, мистецтвознавством (Сабадаш, 2022). Проте спостерігається брак сучасних досліджень, які б, осмисливши духовно-психологічний потенціал «рухомої єдності» меншості та маси суспільства (Х. Ортега-і-Гассет), «переплавляють» масив визначених квінтесенцій щодо феномену суспільного ідеалу соціокультурного простору як модусу культури та розглядають його як цілісність в культурологічному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Наукова традиція трактування феномену «суспільний ідеал» пропонує нам визначати його як модус, елемент, одиницю, але переважно в оптиці соціально-філософського аналізу, з точки зору права, релігієзнавства, наук дидактичного циклу та психології. Визначний обсяг database інформації, організованої відповідно до соціологічної концепції, описує характеристики даних і взаємозв'язки між її елементами, зберігає у вигляді буквено-цифрової, числової, текстової, звукової або графічної форми відомості про *факти* та *феномени* дійсності, а також підтримує їх застосування в політико-правових суспільних відносинах в статусі *колективного уявлення* про ідеальне суспільство та його цінності, що об'єднують членів цього суспільства, як *модус*, що включає ціннісні орієнтири, соціальну інтеграцію, моральні норми та правила. За словами М. Еліаде, сучасний «феномен визначається масштабом» (Еліаде, 2016). Звісно, додає глибини осмислення *феномену* «суспільний ідеал соціокультурного простору» в етичному (як моральні норми та принципи, за якими встановлюється та дотримується поняття справедливості, рівності та свободи в суспільстві); в духовно-релігійному (лат. religio «благочестя; побожність; святість; богослужіння» від religere «знову збирати; вернутися до попередньої спроби – як релігійні та суто філософські уявленнях про сенс життя, духовний розвиток та гармонію людини з природою); в економічному (як принципи справедливого розподілу ресурсів, дотримання економічної рівності в розвитку суспільства); в соціальному (як уявлення про соціальну справедливість, рівність можливостей та інклюзивні практики) аспектах. При такому розмаїтті підходів пропонуємо зберегти важливу конотацію феноменології як провідної дослідницької методи і не втратити «з уваги саме те, що в ньому [*феномені*] є унікального та незвіданого: а саме його сакральний характер» і поміркувати «над морфологією сакрального». (Еліаде, 2016) Відкриваючи в собі здатність «дивного» спілкування та «переживаючи» себе людиною в «цьому» світі, – на духовному перехресті сакрального та профанного – людина усвідомлює певні сенси [сенси], щось, що є «якісно відмінне від профанного, але може виявляти себе як завгодно і де завгодно у профанному світі, будучи спроможним перетворювати через ієрофанію будь-який космічний об'єкт». (Еліаде, 2016)

Сакральне «вимагає» від людини особливого досвіду суб'єктивного переживання, тобто стану її готовності (гідності) до можливої зустрічі з ним, в наслідок якої людина осмислює стан благоговіння, захоплення, поваги, ірраціонального поклоніння або *misterium tremendum* (Р. Отто) – станів, що сполохують, бентежать душу і дарують людині одкровення. Так, на картині німецького художника XVI століття А. Плути «*Misterium Tremendum*», який також був філософом, практикував як лікар та алхімік, але був затьмарений славою І. Босха та А. Дюрера, з надзвичайною точністю з'являється зображення мікроорганізмів, яких вчені вперше спостерігали в мікроскоп лише 400 років по тому.

Наша модель осмислення феномену «суспільний ідеал соціокультурного простору» в аспекті категорій сакрального та профанного визначена декількома важливими опціями: два людських світи – сакральний та профанний – ідентифікуються один одним, заперечуючи один одного, інтерпретують свої частини один через іншого; в соціокультурному просторі не є можливою та доцільною повна ізоляція сакрального від профанного. Ми спираємось на три необхідні модули: *місце* ритуального освячення або заборони (сакральне включає святе та прокляте і виходить за межі культового або ритуального); *час* та *людину*, яка «прочитує» і практикує «епіфанію» в профанному. Іменно «сила та Життя є лише епіфаніями найвищої реальності», ритуалами, що допомагають людям бути ближчими до абсолютної реальності, «увійти до онтичного, звільняючись від (позбавлених змісту та сенсу) автоматизмів становлення, «профанного», ніщо». (Еліаде, 2016) Які значення сакрального «зчитує» людина, яким чином та в якій моделі (знакові) вона екстраполює його в профанне – ці ментальні та творчі дії людини визначають якість профанного, оскільки зміни від самої лише структури однорідного простору профанної людини, що відмовляє Всесвіту в сакральності і десакаралізує його, не можливі. Сакральна людина – це не про ностальгію за давнім та архаїчним, а про традицію в теперішній часопростір смислів Краси та Блага, сміливо сприйнятих та усвідомлених через *misterium tremendum*, про рішучість людини орієнтуватись (мріяти, цілепокладати, світопроекувати) на те, що містить і святе, і заборонене, але що точно виходить за межі профанного.

Намагаючись осмислити дійсність хронотопу культури України першої чверті XXI століття в концептах М. Еліаде «священне – мирське», «сакральне – профанне», ми зауважили на візіях, які здійснив мислитель в середині XX століття. Філософ зауважив на трьох критичних потенціалах культури, актуальних, на нашу думку, для людства початку XXI століття, а саме на тому, наскільки профанне здатне само по собі стати сакральним, а десакаралізоване буття – започаткувати «нову» сакральність; на секуляризації цінностей буття – ще одній ієрофанії в профанному, що описує сутність людини та закон загального перетворення людських цінностей; на запереченні опозиції «сакральне – профанне» і відсутності цієї дихотомії реальності в дійсності. На наше переконання, бачення сучасною людиною діалектичної єдності в дихотомії «сакральне – профанне», «священне/заборонене – мирське», дозволяє їй усвідомлювати, чому «драбина Якова» не є сходами, (Книга Буття 28 : 12 – 17), чому і як, а головне, *щоби що* людям «ієрофанія...показує, являє співіснування двох протилежних сутностей: сакрального і профанного, духу і матерії, вічного і тимчасового...». (Еліаде, 2016) Ані священне, приховане, божественне, надприродне, високе, небесне, трансцендентне, вічне, істинне – сакральне, ані минуше, мирське, звичайне (звичаєве), земне, матеріальне, «посюсторонне», низьке – профанне не може бути віднесене на периферію. Проявлення сакрального в знаково-символічних формах соціокультурного простору, наповнення ментальними, іманентними смислами подій чи предметів відбувається через суб'єктивну участь «активного модулю культури» (Г. Балл), людей, духовно причетних до позамежевого. В бутті спільноти, через інтенціональне

осягнення та інтерпретацію трансцендентного людиною, розгортаються межі володінь людських ціннісно-сміслових орієнтирів на святе, ідеальне, високе в просторі профанного.

Беручи до уваги соціокультурну дійсність кінця ХХ – початку ХХІ століття, її зміст, значення трансцендентних смислів, з прикрістю усвідомлюємо, що людські стосунки є недовірливими, а вертикальна модель буття не зустрічає значної підтримки, тому «усі трансцендентні цінності, що свого часу надавали життю смисл, зводяться до зовсім незаперечних цінностей...до рівня постулатів практичного розуму» і самі по собі потребують «переоцінки». (Мудраков, 2013) Низка глокальних процесів, виклики, загрози та їхні наслідки, які зароджувались і проявлялись в хронотопі культури людства ХХ – початку ХХІ століття, в 20-ті роки ХХІ століття вивели розвиток людської цивілізації в фазу, коли перед світовим товариством постала невідворотна необхідність задуматись, пережити і відчутти сумну та глибоку іронію сучасного світу, позбутися нарративу «не дивіться вгору». Життєвотворчість людини визначається її смислотворчістю, що покликається її «вродженою вертикальною мотивацією». «Вроджена горизонтальна мотивація» походить з соціальної природи людини, впливає на буттєве спрямування особи, залучає людину в соціокультурні практики, «сприяє конституюванню людиною смисло-розуміння, оскільки завдяки соціалізації людина живе «усередині» смислів, у середини того, що має логічну, естетичну, етичну, релігійну значущість». (Phenix, 1964) Іншими словами, людина постійно перебуває в безмежному просторі тотальності смислів, ситуацій смислоутворення та інтерпретації – в ситуації соціокультурної взаємодії. Строкатість контекстів сучасного людського буття та турбулентність соціокультурних процесів породжує не лише його фрагментацію, але й відкриває простір можливостей для інтеграції різноманітностей заради творення власної виняткової ідентичності, з'єднувальна нарація якої буде пов'язувати елементи, узяті з різних ситуацій «нестримного світу» (Е. Лінч, Е. Гіденс): «Ми ніколи не спроможемося стати господарями нашої власної історії, але ми можемо і повинні віднайти шляхи вгамування нашого нестримного світу» (Гіденс, 2004). Тут слід зауважити на тому, що сприйняття людиною дійсності прийдешнього «нестримного світу» ХХІ століття в системі бінарної опозиції сутнісних понять: добра – зла, гармонії – хаосу, центру – маргінесу-, осмислення телеологічності хронотопу культури початку ХХІ століття, породжує/передбачає герменевтичний дискурс та передбачає визначення «парадигм буттєвості суспільних ідеалів в динамічній єдності символічних універсумів, які вже втратили свій визначальний вплив та нових, які ще не набули домінуючого статусу, проте теж вже присутні в культурному континуумі аксіосфери феноменів культури». (Боришполь, 2023, 2024)

Розгортаючи розуміння феномену «суспільний ідеал соціокультурного простору» як модусу культури, значимо певні взаємодоповнюючі модальності, які дозволять встановити теоретичну парадигмальну межу цього феномену для інтеграції їх в окремі культурологічні концепції. З використанням ключових модальностей, що висвітлюють тяглість культури в культурних феноменах, дозволяють глибше осмислити його в різних культурних контекстах та впливають на сприйняття людиною часу та простору, а саме: історичну, географічну, соціальну, естетичну та символічну модальності, пропонується розглядати феномен «суспільний ідеал соціокультурного простору» в *аксіологічному* (сфера смислів та цінностей колективної культурної ментальності, ідентичності та менталітету суспільства), *діяльнісному* (індивідуальний прояв творчої особистості та колективна творча взаємодія членів спільноти в естетично-просвітницьких культурно-мистецьких практиках, гуманітарних проєктах культурної дипломатії), *культурологічно-герменевтичному* (міфодизайн соціокультурного простору як алгоритм світопроєктування – смислоутворення та

інтерпретації культурних наративів, первісно закладених в традиційній культурі, «в сакральних текстах, в яких сформульована установка на збереження визначальних смислів і значень та об'єднання навколо всіх інших смислів». (Садовенко, 2011)) *аспектах*. Ці підходи створюють доказове підґрунтя для окреслення концептуальної моделі культурного феномену «суспільний ідеал соціокультурного простору» як системної цілісності в культурі, або в системі систем (грец. *συστήμα* – поєднання, утворення): «будь-яка система складається з окремих частин, пов'язаних між собою певними відносинами; система знаходиться у безперервному розвитку та взаємодії з зовнішнім середовищем». (Герчанівська, 2017) Оскільки суспільство, людина й культура виникають у соціальному процесі доцільно-практичної трансформації природи й людини, соціокультурний простір постає загальним планом, що оприявлюється контурами людської культурно-перетворювальної поведінки та взаємодії, він є множинною сукупністю, системою, культурних моделей (ідеальних, матеріалізованих та матеріальних) і проявів феноменів культури в існуючих модельованих культурних формах – культурних інституціях, культурно-мистецьких практиках та артефактах культури. Тобто, культурна модель постає предметом (не методом) критики, оскільки в ній наявна модельна інформація про модельовану систему, яка використовується як вплив та спосіб активізації/формування такого модусу культури, який є моделлю як реального, так і абстрактного (ідеального) змісту (предмету, ситуації, наративу), сприйнятого та прийнятого соціокультурним простором. Отже, культурні феномени є якісними елементами смислових культурних процесів, що позначають змістоутворюючі складові системної структури соціокультурного простору та підтримують та впливають на його цілісність, тому феномен «суспільний ідеал соціокультурного простору» є мультимодальним модусом культури та має інтегративну якість.

Висновки. Суспільний ідеал як культурний феномен, орієнтований на найвищі загальнолюдські ідеали та гуманістичні цінності, є провідним фактором формування світоглядних стратегій соціокультурного простору України в першій чверті ХХІ століття та культурною моделлю осмислення модальностей хронотопу культури: естетичних, історичних, географічних, суспільних, символічних. Як багаторівнева культурна модель інтенціональної інтерпретації предметної дійсності та іманентної смислової предметності суспільний ідеал сприяє адаптації людини до змін в оточуючій дійсності, стимулює її прагнення до активної реалізації духовного потенціалу, вдосконалення, досягнення високих цілей та розвитку у колективній дії. Колективна взаємодія, освячена спільним суспільним ідеалом, інтегрує соціокультурний простір, створює картину спільного бачення сьогодення та майбутнього різними групами культурних ідентичностей та гармонізує суспільні відносини. Впливаючи на моделювання колективної культурної ідентичності, суспільний ідеал сприяє збереженню культурних традицій та пам'яті, сакральних смислів буття народу, є засадничим принципом цілісності соціокультурного простору. Проведене на основі принципів теорії систем та моделювання культурологічне дослідження дало змогу репрезентувати поняття суспільного ідеалу в культурі як в системі із складною ієрархією та окреслити культурологічну концепцію «суспільний ідеал соціокультурного простору – мультимодальний модус культури, модельні межі та культурологічні виміри якої обумовлені:

- *здатністю соціокультурного простору до самоорганізації* (адаптивність, інноваційність, колективна дія, існування норм та правил співіснування, спадкоємність в традиціях та практиці);

- культурною моделлю *простір суспільного ідеалу* (природня вертикальна заданість людини в діалектичній єдності дихотомії сакральне – профанне) і *суспільний*

ідеал соціокультурного простору суспільства першої чверті XXI століття (природна горизонтальна заданість людини в соціокультурному просторі).

Модус культури «суспільний ідеал соціокультурного простору» – це абстрагований феномен культури складної штучної системи, яка є результатом культуротворчої діяльності людини і утворений людиною внаслідок її «мислення над мисленням». Тому феномен суспільного ідеалу має іманентну смислову предметність, конкретну логічність, моделюється як мультимодальність в множинній сукупності модальностей людського буття і здійснює дві важливі культурні функції – трансляцію культурної пам'яті та активацію суспільно важливої творчої дії.

Отже, подібно як в музичній теорії категорії «модальність» та «модус» застосовуються для трактування явищ в царині ритму та гармонії, іманентний соціокультурний простір оприявлює ритм і гармонію діалектичної єдності сакральне – профане в культурному феномені суспільний ідеал.

Перспективи подальшого дослідження. Проведене дослідження лише частково розкриває різноманітність думок, які можуть бути ефективними на етапі розвитку суспільства України першої чверті XXI століття. Враховуючи тенденції розвитку та інноваційного структурування соціокультурного простору України, вбачаємо за доцільне продовжувати вивчення феномену суспільного ідеалу як мультимодального модусу соціокультурного простору України, що сприятиме розкриттю закономірностей розвитку суспільства, а також створенню стратегій та моделей культурної взаємодії як в Україні так і в аспекті української культурної дипломатії на міжнародному рівні.

Бібліографічний список

- Афоніна, О. 2017. *Коди культури і «подвійне кодування» в мистецтві* : Монографія. Київ : НАКККіМ, – 314 с.
- Балл, Г., Медінцев, В. 2014 *Основи системного опису культурних процесів / Культуротвірні функції психологічної науки* : Монографія. Київ. Кіровоград : Імекс. ЛТД. –С. 82–106.
- Бауман З., Донскіс Л., 2014. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності Пер. з англ. – Київ : Дух і літера, – 280 с.
- Боришполь, Г.І., 2023. Міфологічний контекст феномену суспільний ідеал соціокультурного простору України початку XXI століття. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 58–64, DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-5-9>
- Боришполь, Г.І., 2024. Колективна культурна ідентифікація як джерело творення суспільного ідеалу України: Український Державний університет імені М. Драгоманова *Актуальні наукові проблеми та інноваційні рішення в контексті XXI століття*: зб. матеріалів IV Міжнародної наук.- практ. конф., м. Київ, 2 квітня 2024 р. Київ: УДУ, с.59-64.
- Будз, В.В., ред 2009. *Етико-аксіологічні аспекти трансформації сучасного українського суспільства* : Зб.наук.статей - ПНУ ім. В. Стефаніка. – 180 с.
- Герчанівська, П., 2017. Аналіз культури в парадигмі теорії систем. Вісник НАКККіМ : нак.журн. № 1. – С. 3 – 7.
- Гіденс, Е. 2004. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя / Е. Гіденс ; пер. з англ. – Київ : Альтпрес, – 100 с.
- Еліаде, М. 2016. Трактат з історії релігій / Пер. З фр.. Олексія Панича. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА. – 520с.
- Загороднюк В.,2021Volume, Issue 4, 2021 Н. S. Skovoroda Institute of Philosophy. Pages 112-122 <https://doi.org/10.15407/fd2021.04.112> (дата звернення 15.07.2024)
- Книга Буття, 28:12–17. URL : <https://bible.net.ua/translation/ubkp/1/28/ubo/> (дата

звернення 21.07.2024)

- Мудраков, В. 2013. «Концепція релігійності» Ф. Ніцше: абсолютний нігілізм чи нова метафізика людини. – Київ : ЦГО НАН України, – № 29. – С. 180–195.
- Овчарук О. 2021. Творча особистість як суб'єкт культури в парадигмальних вимірах смислення : *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. № 2. – С. 23. – 30.
- Ренч, Т. 2010. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія / Томас Ренч ; пер. з нім. – Київ : Дух і літера. – 348 с.
- Сабадаш, Ю.2022. Проблемний простір української культурології // *Вісник Маріупольського державного університету : наук. журнал* – Вип. 24. – С. 112–121.
- Садовенко, С., 2011 Рецепція хронотопу в українських народних казках. *Вісник ДАКККіМ* : наук. журнал. № 4. – С. 68 – 73.
- Садовенко, С., 2012 Хронотоп у просторі культурології. *Вісник ДАКККіМ* : наук. журнал. № 1. – С. 45 – 50.
- Садовенко, С., 2019. *Хронотопи аксіосфери української народної художньої культури*: Монографія. Київ : НАКККіМ, – 356 с.
- Смолій, В., Ясь, О. 2019. Суспільні ідеали та уявні проекції українського майбутнього у репрезентації «діючих» генерацій інтелектуалів ХХ – початку ХХІ ст. – Київ: НАН України, ІУ, – 302 с.

Referance

- Afonina, O. 2017. *Codes of culture and 'double coding' in art*: Monograph. Kyiv: National Academy of Culture and Arts Management Herald, – 314 p. (in Ukrainian)
- Ball, G., Miedintsev, V. 2014. *Fundamentals of the systematic description of cultural processes / Culture-creating function of psychological science* : Monograph. Kyiv: Kirovograd : Imex LTD. –P. 82–106. (in Ukrainian)
- Bauman Z., Donskis L., 2014. Moral blindness. Loss of Sensitivity in a Fluid Modernity, translated from English – Kyiv: Dukh i Litera, – 280 p. (in Ukrainian)
- Book of Genesis, 28:12-17. URL : <https://bible.net.ua/translation/ubkp/1/28/ubo/> (accessed 21.07.2024)
- Boryshpol, H. 2023. The mythological context of the phenomenon of the social ideal of the socio-cultural space of Ukraine in the early twenty-first century. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 58-64, DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-5-9> (in Ukrainian)
- Boryshpol, H., 2024. Collective cultural identification as a source of creation of the social ideal of Ukraine: M. Drahomanov Ukrainian State University Actual scientific problems and innovative solutions in the context of the XXI century: proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference, Kyiv, 2 April 2024: USU, pp. 59 – 64. (in Ukrainian)
- Budz, V., ed 2009. Ethical and Axiological Aspects of Transformation of Modern Ukrainian Society: Collection of scientific articles – V. Stefanyk National University of Kyiv – 180 p. (in Ukrainian)
- Eliade, M. 2016. *A Treatise on the History of Religions*. Translated from the French by Oleksiy Panych. Kyiv: Dukh i Litera. 520 p. (in Ukrainian)
- Gerchanivska, P., 2017. Analysis of culture in the paradigm of systems theory. *Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management Herald: scientific journal* No. 1. – P. 3 – 7. (in Ukrainian)
- Giddens, E. 2004. *The unrestrained world: how globalisation is transforming our lives* / E. Giddens; translated from English – Kyiv: Altpress, – 100 p. (in Ukrainian)
- Liutyu, T. V., 2009. Philosophical and anthropological analysis of the 'unreasonable' Doctor

- of Sciences. D. thesis. G.S. Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine.
- Mudrakov, V. 2013. Nietzsche's 'Concept of Religiosity': Absolute Nihilism or New Human Metaphysics – Kyiv: CGO of the NAS of Ukraine, – No. 29. – P. 180 – 195.
- Ovcharuk O. 2021. Creative personality as a subject of culture in the paradigmatic dimensions of meaning: Bulletin of the National Academy of Management Personnel of Culture and Arts: scientific journal. № 2 . – С. 23. – 30. (in Ukrainian)
- Ovcharuk O. 2021. The creative personality as a subject of culture in the paradigm dimensions of understanding. National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal, 2, 23-30 (in Ukrainian)
- Ovcharuk, O. 2024. Humanitarian strategies in culture in forming the newest tendencies in the Ukrainian cultural space. Culture and Contemporaneity, 26(1), 66-75. doi: 10.63009/cac/1.2024.66.
- Phenix, H. 1964. Realms of meaning: a philosophy of the curriculum for general education. – New York etc. : McGraw-Hill – XIV. – 391 p.
- Rentsch, T. 2010. The Constitution of Morality. Transcendental anthropology and practical philosophy / Thomas Rentsch; translated from the German – Kyiv: Dukh i Litera. 348 p. (in Ukrainian)
- Sabadash, Y. 2022. Problematic space of Ukrainian cultural studies // Bulletin of Mariupol State University: scientific journal – Issue 24. – P. 112-121. (in Ukrainian)
- Sadovenko, S., 2011 Reception of chronotope in Ukrainian folk tales. Bulletin of DAKKKiM: scientific journal. № 4. – С. 68 – 73. (in Ukrainian)
- Sadovenko, S., 2012 Chronotope in the space of cultural studies. Bulletin of DACCCI: scientific journal. № 1. – С. 45 – 50. (in Ukrainian)
- Sadovenko, S., 2019. *Chronotopes of the axiosphere of Ukrainian folk art culture*: Monograph. Kyiv: National Academy of Culture and Arts Management Herald, – 356 p. (in Ukrainian)
- Smoliy, V., Yas', O. 2019. Social ideals and imaginary projections of the Ukrainian future in the representation of the «active» generations of intellectuals of the 20th – early 21st centuries. – Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, IPU, – 302 p. (in Ukrainian).
- Zagorodniuk V., 2021 Volume, Issue 4, 2021 H. S. Skovoroda Institute of Philosophy. Pages 112-122 <https://doi.org/10.15407/fd2021.04.112> (accessed 15.07.2024) (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 02.09.2024 р.

H.Boryshpol

THE PUBLIC IDEAL OF THE SOCIO-CULTURAL SPACE OF UKRAINE AT THE FIRST QUARTER OF THE XXI CENTURY - A MULTIMODAL MODUS OF SOCIETAL CULTURE

For the cultural and philosophical understanding of the phenomenon of 'public ideal of socio-cultural space', the study highlights the principle of dialectical unity of the philosophical dichotomy 'sacred - profane', applies the methods of interdisciplinary analysis, the principle of system modelling, and uses phenomenological, cultural and hermeneutical, axiological, activity-based approaches, methods of historical and artistic analysis, and comparative studies. It is established that the socio-cultural space is a universal plan that manifests itself in anthropological dimensions and contours of human cultural and transformative behaviour and interaction which is a multiple set of cultural models (ideal,

materialised and material), as well as manifestations of cultural phenomena in existing modelled cultural forms. It is noted that cultural phenomena are qualitative elements of semantic cultural processes that denote the content-forming components of the structure of socio-cultural space, support and impact its integrity. The author proposes the cultural concept of 'multimodal modus of culture "public ideal of socio-cultural space" - immanent semantic and concrete logical in meaning (one of the many possible), objectified through modal cultural forms, culturally mediated, permanently and temporally conditioned and a factor of integrity of socio-cultural space'. The demonstrated possibilities of systematic analysis of culture allowed us to consider the impact of cultural modes on the socio-cultural space as the formation of new cultural modes through the transformation of existing ones due to the purposeful activity of cultural actors. It seems expedient to continue studying the phenomenon of the public ideal as a multimodal module of the socio-cultural space of Ukraine, as this will help to reveal the patterns of evolution and tools for world design of life, preserve the integrity of society, and create strategies and models of cultural interaction both in Ukraine and in terms of Ukrainian cultural diplomacy at the international level.

Key words: *public ideal, socio-cultural space, cultural concept, multimodality, cultural modus, cultural model, creation, myth design, integrity.*